

Жыйылыу

Регионланы къолайлыкъларын айнытыуну юсюнден сёлешгендиле

Къабарты-Малкар Республиканы Башчысы Казбек Ковов 2024 жылда къурагъалыкъ Кавказ инвестиция форумун хазырлау эм бардыр ханы бла къурау комитетни биринчи жыйылыуна къатышханды. Тобешинуно Россияни Правительство вице-премьер Александр Валентинович Новак бардыргъанды.

Кавказ инвестиция кърмюк биринчи кере 2023 жылда болгъанды. Президент Биби Владимир Владимирович Путинни указына тийишлиликде ол жый сайын бардырылган форуму даражасын алгъанды. Ол кеси да инвестиция къолайлыкълары презентациясына, Россияни регионлары, тыш къыралла, халкыла аралы организациялары эмда бизнес-биритиуени къатышуларына бурулган проектди.

Ишчи программага туризмни эмда агропромышленный комплекси, транспорт инфраструктураны, промышленности, энергетиканы, банк бөлүмю, цифралы экономиканы айытуу жумушла, жаш тейо политика эм гуманитар темала бла байламлы соурула да къошулукъдула. Форуму майданларында регионла миллет проектлени бардыруу эсеплерин тура этерикдиле, 2030 жылга дерги айнытыу жаны бла муратларыны юслеринден айтырышдыла. Баш маъананы тутан болушга уа регионла аралы байламлыкъла жаны бла пленар кенеш саналыкъды.

Тюбешиу

Предпринимательлени къайгыларына эс бургъандыла

КъМР-ни Экономиканы айнытыу министрствосунда ётген жыйылыуда республикада предпринимательлени жарытхан чурумланы кутулуур амалланы юсюнден сёлешгендиле. Кенешге министри орунбасары Ольга Белоцкая, Федерал налог службаны, Финанса министрствону, «КъМР-ни Гарантияла фонд» НКО-ну келечилери да къатышхандыла.

Ушакъда гитче эмда орта предпринимательство бла керешгенле кыяллар чурумлага тюбеюнлерин сюзгендиле. Аллай болумла налог тейуле бла байламлы справка-

ланы алгъанда болуучусун туура этгендиле. Предпринимательлерден а аллай къагъатланы, сёз ючюн, кыралдан болушукъ алган кезиуде излейдиле.

Дагъыда контроль-касса техниканы хайырланууну юсюнден сёлешгендиле. Ол а розница сатуу бла керешген, кеслери да ишлерин патент алып бардырган предпринимательлеге керек болды.

Тюбешиуде сагъынылгъаны барын да ойлап, аланы тап халга къелтируу амалланы белгилегендиле.

ОМАРЛАНЫ Мурат хазырлагъанды.

Эсерни ингир

Аны жүрегин жалаанда тепсеу бийлеп эди

Музыка театрада жарыкъ байрам болгъанды: Россияни халкъ артисти, КъМР-ни сыйлы артисти, Чечен-Ингуш Республиканы халкъ артисти, «Кабардинка» эм «Балкар» тепсеу ансамблени художестволу башчысы, аты тарыхда ёмюрлеге жазылган хореограф, балетмейстер эм тепсеучи Улбашланы Мутая туугъаны 100 жыл тогъаны белгиленгенди.

Эсерни ингир бийик даражада ётгенди, аны къурагъан КъМР-ни Махмудов министрствосуну башламчылыгы бла ары кёп белгиле къаонокъла да жыйылгъандыла.

Байрам тепсеуден башлангъанды. Экранда Мутая кеси тепсеу эди, башы чач болса да, кезлери уа отча жана, саны чархы да, садакъ окъча, уча! Улбаш улугъа хар къарагъан

да арсарсыз айтырыкъды: ол фахмусу бла бирге туучанды. Музыка театрга жыйылгъанла бизни айтырыкъ жерлешибизге къарс тургъандыла. Залда аны кёп

сохталары бар эдиле, ала устазларына баш урургъа, жүрек ыразылыкъларын халкъ аллында айтыргъа келген эдиле. Улбаш улугъа дуниясын алышханлыкълары,

бизни бла айырмагъанды, ол салгъан тепсеуде бир заманда да сахнадан кетерик тойлолдиле. «Кабардинка» бла «Балкар» ансамбльлеге къагъылган къарсыла

жалаанда артистлеге угъай, Улбашланы Мутаяга да атапанды.

КъМР-ни маданият министри Мухаддин Кумахов: «Улбашланы Мутай жүрөк ыразылыкъларын тапсеп тебирегенди. Он жылы тогъанда, Ленинский огузу шахарчыкъда фортепианога эм тепсеуде юйренгенди, 1961 жылда «Кабардинка» балетмейстери, 1965 жылда балетмейстер-постановщик болгъанды. «Кабардинка» академиялы къырал ансамблени дунияга атын айтдыргъанды. Ызы бла КъМР-да Мухтар бла «Балкар» фольклор-этнография къырал ансамблде ишлегенди. Улбашланы Мутайны битеу да Совет Союзда ишле эдиле, ол бизни республикада миллет хореографияны мурдорун салгъанды», - дегенди.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Жазыпыу – 2024

«Адамларыбызны юслеринден иги хапарла эшитсек, ёхтемленебиз»

Атам «Заманга» жаздырма бир заманда да къалмау эди. Аны ол жолун аням да юзюм бардырады. Баш ием, мен да ол жанына уллу кёлю болмайбыз, «Заман» газетте жазылмай къалмайбыз. Кертиди, аны къолума алып, башдан-аякъ окуп чыгъарга бирде онгум болмай да къалады, алай юйдегиле уа анда жазылган заттага тынылы эс бургандай турадыла.

«Заман» бетлеринде маданията ишлегенлени юсюнден материалла кёп басмаланадыла, аны мен, сёзсюз, бек жаратама. Ол миллетибизни тарыхыны бир бетиди.

Газетде республиканы

хар кюнго жашауундан хапар айтылады. Ёз малкар тилибизде кесибизни адамларыбызны юсюнден иги хапарланы окупгъан а къууанч тойлолмоюду хар мен таулума деген инсанга?! Алайды да, айтдыра турмай, «Заман» газетибизге уллу ёхтемлик, сыймеклик, миллет сезим бла жаздырайыкъ.

ЖАНАТАЙЛАНЫ ИРЗА

КъМР-ни сыйлы артисткасы, «Балкар» фольклор-этнография къырал тепсеу ансамблени солисткасы.

БИЗИН ИНДЕКСИМБІЗ – П 5893

Парламент

Инсанларыбызны жумушларын тамамлау битеу власть органланы да жууаплылыгыды

«Единая Россия» къурагъалы 22 жыл тогъагъа аталып, партияны КъМР-де жамауат приёминде 1-10 декабрде партияны регион бөлүмюню оюучулары, РФ-ни Федерация Советини сенаторлары, КъМР-ни Парламентини эм жер жерин самоуправление органланы депутатлары инсанла бла тюбешип, тарыгуларына бла тилеклерине тынгыла-

1 декабрде уа КъМР-ни Парламентини спикери Татьяна Егорова бардыргъанды приёмну.

Законла чыгаруучу органны башчысы бла тюбешиуге Прохладна, Баксан, Май районланы бла Нальчикни инсанлары келгендиле. Сорупла оюла тургъан эм жашарга къоркуулу юйлерден кёчюрюу программаны чеклеринде жашуу болумларын игилендириу, торлю-торлю документлени хазырлау бла байламлы болгъандыла. Энци аскер операцияга къатышханлардан бла алааны юйлеринден да болгъандыла тилекле. Ол санда жара алгъаны ючюн тейуленеу, госпитальда саулыкъларына багъууну, сабийлеге болушурча адам керек болгъаныны юслеринден айтылгъанды.

Айырычула бла байламлыкъа ишибизде баш маъана берилди. Боллай тюбешиуени тизмеси уа Парламентини сайтында басмаланыды. Депутатла хар ыйыкъ сайын районлада бла шахарлада инсанла бла тюбешидиле. Аны бла бирге хар байрам кюн приём Парламентини мекемине бардырылады. Быллай жумушла партия ишни чеклеринде да тамамланадыла.

Тамата тейоге, Улуу Ата журт урушуну бла жер-жерли къагъатланы ветеранларына, тылда урунганларга, ёксюз сабийлеге, саулукъна керек чекленген онглары болгъанларга бютанда къайгырылады. Инсанла бла тюбешиуге, айырычула бла ушакълагъа биз депутатны борчуна къармайбыз, ол тамамлау жумушларыбызны маъанасыды. Инсанланы сейирлерин коруулау – хар кюнлук ишибизди. Жууаплылыкълары ангалы, бизге инсанладан келген тилеклени тамамлау да кълдан келгенди этебиз.

Тилекле уа торлю-торлюдо. Бизни жууаплыкъ да болмагъан сорупла бла да келелди, болсада биз алааны тамамлау кон-

трольга алабыз, башха организацияларга, учрежденилаларга эсерттиле хазырлайбыз. Ол санда муниципал, регион эм федерал даражада. Инсанларыбызны къайгыларын тамамлау битеу власть органланы да жууаплылыгыды. Бирде инсанла этген башламчылыкъла бла байламлы законлага тюзетиуле да кийирилди.

Примладан сора РФ-ни Кырал Думасына федерал законну проектлери хазырланган кезиуде да бардыла, дегенди тюбешиуден сора Татьяна Егорова. Бир-бир сорупланы жеринде охуну тамамларга къолдан келгенди. Башкалары бла байламлы торлю-торлю органла эсерттиле берилдикдиле. Ол кюн белгиле этилген сорупланы топуруну спикер кесини контролонла алгъанды.

КъМР-ни Парламентини пресс-службасы.

Партия жашау

Съезде барлыкъланы атлары белгиленгенди

Къабарты-Малкардан «Единая Россия» XXI съездине барлыкълар къууу сайланганды. Ала партияны КъМР-де регион бөлүмюню XXXIV конференциясында айырыгъандыла. Анда дагыда башха сорупла да сюзюлгенди.

Тюбешиуну партияны регион бөлүмюню секретарыны орунбасары, КъМР-ни Башчысыны Администрациясыны таматасы Мухамед Кодзиков бардыргъан.

Аны ишине КъМР-ни Парламентини башчысы Татьяна Егорова да къатышханды, деп билдиргендиле бизге KABARDIN-BALKAR.ER.RU сайтан.

ТОКЪЛАНЫ Фатима хазырлагъанды.

Закон

Айлык кётюрюледи

2024 жылда 1 январьдан къыралда айлыкълары эм аз ёлчмени (МРОТ) 19 242 сом болуукъду. Ол жаны бла законга РФ-ни Президенти Владимир Путин бу конюле къол салгъанды. Ёютюлнюкде уа бу ёлчмен 16 242 сомга жетеди. Алай бла хакъ 18,5 процентке кёбейтилгенди.

Къыралны башчысы дагыда февраль-

да МРОТ-ну энтта 10 процентке кётюрюле башламчылыкълар этгенди. Ол жаны бла законну проект РФ-ни Уруну министрствосу хазырлагъанды, РФ-ни Кырал Думасы аны ноябрде ахыргы окуптуде къабыл кёргенди.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Билим

Кёп болмай Къабарты-Малкар къырал университетини орус тилден бла битеу тиллени билдирюден кафедрасыны келечилери Бабулганте Делпуланы Хаким атлы 2-чи номерли кадет школ-интернаты окупчулары бла тюбешигенди.

Маъаналы башламчылыкъла

2 бет

Фестиваль

Энци жыйырма жылдан асламны фестиваль даражада бардырылган «Ана тилим - жаным-тиним, мени дуньям!» деген эришуну малкар тил бла адабият бөлүмюню иши эм алгъа быйыл Булууну мектебинден башланган эди. Эстафетаны ахыр кезиюу уа бу жол Акъ-Суу эли битеуу билим берген школунда болгъанды.

3,4 бетте

Жангы китап

Бу конюле белгиле малкар жазуучу, журналист Османланы Хыйсаны басмадан «Акътамасъ» деген кезиюу назмула, хапарла бла тауруула китабы чыккъанды. Ол авторну алгышы бла башаанды. Хыйса окуптууна «Бу китап бла бирге юйюнге кел игилликте, ахшылыкъла кирсинле», - деп, алай башайды кесини сёзюн.

Табийгъат, тарых, сезим да

4 бет

Аны жүрегин жалаңда тепсеу бийлеп эди

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Убаашланы Мутай элгиге жууук кыраллада болганды гастроль- лада. Заллада анга жарым сагбат токтамагандай кыар уруп турган замана болгандыла. Сагыш этей- ки: бизни гитче республиканы уллу дуняда аты айтылгач кыаллай бир кыйын салганды ол! Халк тепсеуно сахнага чыгаргынын көп көрүшери керекди. Мутай халк тепсеуени бир затларын да тас этпей, аланы бойыкчалганды билгенди. Малкар халкны юсонден айткан- да, ол бизи өмүрлөни теринден келген төпсөөлөрбизни сактыларга кюнчон-кыаруун, фахмусун да ая-

маганды. Сыфаты ариу, фахмусу уллу, Убаашланы Мутай таулу богганы барыбызны да өтөмилгибизди. «Жазауун жетимиш жылын Мутай миллет тепсеулеге жоралганды. Жетимиш жыл Көп адам табаллык токтолбоз алай бир ишлеген, - дегенди Мукадди Лолошевчи. - Убааш ул адамданы сыйганды, аңгылашканды, акылын, жүрегин а жалаңда хореография бийлеп эди». Биягы экранда релетиция. Уста юйретеди. Сора гастрольланы эсте- реди. Ол жылдада Убааш улуну жетишмилери бек бийик эдиле, миллет тепсеуени көмге жетдирген аял. Бу сагышта сабийлени, жаш төлөно тепсеулеге сейилери да Убааш улу бла байламды.

жерни алады, саугабыз - кызыл ропль. Манга уа велосипед жетеди. Ордониккидзе: «Кылай окуйсиз?» - деп сорады. «Иги», - дейме. «Тепсе- гингича окуй эсен, хатанг жокду. Бу велосипед саңга уллуду, акыла- рынг педальлыгы жетемидиле, мен саңга сабий велосипед жибериме», - дейди. Мен Ордониккизени кы- тындан кетемилей, жилип кыалам: «Алдады, велосипедсиз кыалдым», - деп. Бир айдан мени военкоматка чакырадыла да, отча жытырагзан сабий велосипед бериледи. Убааш ул экранда ишини юсон- ден айтканды, кимге да баям эди: иши анга халкына кулуктук эти, энци насып эди. «Кабардыканы» солисткасы бо- луп турган Алла Шортанова: «Биз

гастрольлада болганды, ол сахна жабууну кытындан кетмиди эди. Биз, тепсей тургандай, кез кыйы- рыбыз бла устакта кзаруун эдик, бети жарыса - кыуана, кыралса ая - кыоркча. Хар айтханын этерге кюрешгенбиз, сезоне, оюнуна сыйынганбыз. Фахмус чекис бол- ганылыкга, кесин көтормөгөндү, сөз ючон, гастрольлада айран бла гыржын болса, башха кез кылем- чо эди. Алай иште жеткенде уа, бек кыты болганды. Бир заманда бир жерге да көч болмайла, заманада жетеме: устакбы алай юйреткенди. Мени университетни сахнасында кет- кат, чакыргандан эди иште. Жюрек ырызлыктымыз бидирме. Бюгон- локте бизни республикада битеу ансамбльде да устакбы салган тепсеуени тепсеиди. Браво, Maestro! Мен озни чекис сием!» - дегенди. Убааш улуну сакталары сөлөш- тен, залда олтурганына бирде жилип эдиле, бирде уа ышара эдиле, биз барыбыз да Убааш улга ушакт этгенер. КМР-ни сыйлы артисткасы Темо- лананы Фатима: «Миллет хореогра- фины жаңгы даражага чыгар- ганды уста. Таулуаны тепсеулерин бирге жыйып, дунияга көргөзтөл- ганды. Быйлай уллу, кюлюно көп бла ишлеген бизни барыбызга да сый эди», - дегенди. Бизни кесибизни энчи тепсеу ансамблибизни кураптуу тына болмаганды. Ол биринчи атпалам этилген эселе, иш токтамаган асе, анда Убааш улуну кыйыны уллуду. Аны бюгонлокте ким да аңгылады. «Балкарианы» солистери устакта хурмет этип, Минги тауга чыкыган- дык эм тепсеиди. Эстеруу иңгирге Кыабарты-Мал- кыарны тепсеу ансамбльери эм жырыча энчи кузат салгандыла. Убаашланы тукумдарыны келечили- ги иңгирни хазырлапгандыла жюрек ырызлыктыларын билдиргенди да Убаашланы Мутайны аты Искусство- ланы Шимал-Кавказ институтуна аттала, жамзат ыраза болуккуду, дегенди. Кергисин бла да, Убааш улун ансамбльде фахмусулар болганын жыйып ишлегенди, адамын миллетне кырамаганды. Интернационалист, аны бла бирге уа патриот, Кавказны бирлештирген хореограф Убаашланы Мутай жалаң- да таулуаны угай, уллу Россияны өтөмилгиди. Ол аз саңлы халкыны тепсеуери кыаллай сейрлик, ариу болганын таулуаны юлгюлеринде көргөзтөндү. Ызындан келгенге көп болсун!»

БАЙСАЛЛАНЫ Марзият.

Шимал Кавказ кюн сайын

Эллеге газ тартылганды Газпромун Махачкалада бөлөмонго башчысы Ризван Муратов билдиргенге көрө, Дагыстанны Шумадинский районуун төрт узакта тау элне - Тисси-Ахитли, Цедотль, Төбөн Гавкари эм Огыри Гавкари - газ тартылганды. Газ быргыны узунлугу 10 километрди. Бордырлыгын ишлени хайыры бла 250 юйде бла 18 котельяда энди жылуу бла байламлы жарсыу болукту тойдюдо. Со- циал объекте - мектеп, сабий сад, китап- хана, маданият ара, межит - ала борсы да суук кезиуде газ бла жалчылыны- рыккыдыла.

Солугуан кезиуну - курорт-шахарда

Жаңгы жылга Ставрополь крайда бла Кавказ Минеральные Водны шахарла- рында төбөрге сыйгөне аспан болган- дыла. Ставрополуну губернаторуну пресс- службасындан билдиргенге көрө, Жаңгы жылга санаторийлени бла коньяк юйдеде отуолуны 60-80 процентине адам- ла ахча төлөгөндү. Быйыл солугу кон- леде крайда солугуа эм саулуктарын көчлөргө сыйгөтени саны бытырдан көп болганды. Сора алгач кезиуде адама кыш солугуларын кыайда өтдюрюклери билмей турган эселе, бу жол ала сайгоу- ларын 4-5 ай мындан алгач этгенди.

Минеральные Водны курорт-шах- рларда уа Жаңгы жылга отапты төрөни халк байрамла, көрмөчө, сабийлеге бла абаданалагач саулукчу программала кураалыккыдыла. Сөз ючон, Кисловод- скида кыууанын халда каток ачылганды, Железноводскида мадандарлени тазалоу чемпионат болуккуду, ахырында уа джем этилип, хар сыйгөтени сайлырыккыды. Есесунтукка «КиноНовый» окияны чегинде Театр майдаана уллу экранда жаңгы жылгы ата журтлу филмиле да жомокча көргөзтөлгөндү, гитче кыа- раучулугуа уа таты ханс чойда да берил- кыдыла.

Бийим

Магъаналы башламчылыккыла

Көп болмай Кыабарты-Малкыар кырал университетни орус тилден бла битеу тиллени билдириуден кафедраны келечилери Бобугенте Деппуланы Хаким аты 2-чи номерли кадет школ-интернаты окуучулары бла төбө- бөшгөндиле. Анда баш тема усталык сайлоу болганды.

уа онсегиз клубну эшиги ачыккыды. Алада да хар кимни излемине көрө уста- лык табымал кылыккы тойдюдо, - дегенди Муслим Тамазов.

Алима бла Диана да кадетлеге орус тилден кы-

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

Жандауурлук

Бек уллу насып - сабийни жарыгзан көзлери

Асият сабийлеге көпөлкө, жый- рыкка, костомада, огыры жаң- ла, курткала келтиргенди. Аланы хуржунлага жыйып, хар сабийни тукумун, атын жазып, кыоллары на туттурганды. Жашчыкыла бла кызычкыла Жаңгы жылы кыуан- чы өтдюркөнөк дөп, алгача жал- гын назар төрөккө, алаңы жарсат- га иллуула да алып келгенди. Ары дери уа Асият «Намыска» тенги бла келип, хар сабийден ол не зат сыйгөтени сорганды, хар бирини ош кийимилерни өлчөуөн алганды. Андан сора да, намыс- чылары көлпөрин жарытыр ючон ол кон ары «Сюрпиз» деген гячи кыуууну да чакырганды.

«Намыска» бусагата алтымыш жети сабий келгенди. Аланы ас- ламасыны ата-аналары ичигичи- неда наркомандалды. Бирпирини уа кыар адамдары болмай кыалганды. Сабийни кыуандыр- гандан уллу сууналык жокду,

дейдиле. Саугаала алган бала- чыкыла ол кон көлпери керти да жарыгзанын белгилерчады, не десек да, жалаңда жюрек жылуу керекди хар инсанга эм алгач. Жашчыкыла бла кызычкыла уа ырызлыктыларын жырлап, төпсөп билдиргенди. Араны директору Адалыби Кар- данов а Заммалланы Асиятка ол сауга-ла бла көчкөмөгөнөй, жюреклери такыр сабийлеге байкар кыуагзаны ючон ыспас этгенди. «Бу жолга дериде да алаңы кийимле, ашаркыла, иллуула бла да кыуандыргына болгандыла,

алай бюсомлени өчнөлөн, анга көрө кийимле сайлап келтиргенге уа хазна төбөмөгөндиле», - дегенди ол. Ол кон кыоакыла кеткен да эттинчи, абадан жашчыкыла бла кызычкыла ыза төрөкөндөн бирин залда, башхасын да азык ашуучу жерде орнаттып, торлю-торлю ил- луула бла жасагын эдиле. Аланы юсондеги торлюно чыракчыла, ас- ган халы халы кыагы кыарсууну, кыартан-сабийни унутмаган халкы саналганын да эсизбиде тутайлык.

тобдейди. Ол болумга себептик этген уллу жюрекли инсанлырыз а көп болсунла. Керти айтханы, ас- ган халы халы кыагы кыарсууну, кыартан-сабийни унутмаган халкы саналганын да эсизбиде тутайлык.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

рал сынаулакта тынгылы хазырланууга жоралан- ган мастер-класска көр- гюзтөгенди. Бюгонлокте кадет школ Кыабарты-Малкыар универ- ситет бла байланышканды тири ишдейди. Анда 2018 жылдан бери «КыМКУ»-ну филология класы» проект бардырылды. Ахырында кадет школну директору Гилийяны Му- рат бла вузуну келечилери мектепте орус тилден бла битеу тиллени билдириуден кафедраны мурдорунда университетни «Надежда» классын ачарга келиш- тенди. Жуук заманда билим беруу программала да хазыр этилди.

КУРДАНЛАНЫ Сулейман.

